Azerbaycan Respublikası Elm ve Tehsil Nazirliyi
Lenkeran Dövlet Universiteti

«Tesdiq edirem»:
Tedris meseleleri üzre prorektor vezifesini
icra eden:____________dos.Z.Memmedov
"_12_" ____09____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı:7001001- Pedaqogika
İxtisaslaşmanın adı: Məktəbəhazırlığın təşkili, Məktəbəqədər yaş dövrünün inkişafı və təhsili
Fakültə: Filologiya və ibtidai təhsil
Kafedra:İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim

1.Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Uşaqların məktəbə hazırlanmasının müasir problemləri.
Kodu:MİF-B01.02
Tədris ili: I (2025/2026). Semestr: I
Tədris yükü. 180 saat. Auditoriya saatı – 30 saat (15 saat mühazirə, 15 seminar)
Tədris forması: Əyani
AKTS üzrə kredit:6 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi:Mühazirə müəllimi: *ped.ü.elm.dok.,* prof. Baxışova Şərafət Aram qızı; Seminar müəllimi Əliyev Ayəddin Baldadaş oğlu fil.ü.fəl.dok.,dosent.
Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., H.Abdullayev k.22
Məsləhət günləri və saatı: V gün, 14.00
E-mail ünvanı: sharafat_baxishova1960 @ mail.ru ayeddin59@mail.ru

III.Tövsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

Əsas ədəbiyyat:

1.N.Kazımov, M.Həsənov. Uşağın məktəbə hazırlanmasının ümumi məsələləri. «Uşağın məktəbə hazırlanması» kitabı, «Maarif» nəşriyyatı, B., 1977,
2.Cəfərova L.,Əhmədova A.,Rəhimova S. Muasir uşaq bağçalarında təlimin təşkili.Bakı,2011
3.Kərimov Y.Ş. Uşaq bağçalarının məktəbə hazırlıq qruplarında uşaqların məktəbə hazırlanmalarının başlıca problemləri. «İbtidai məktəb və məktəbəqədər tərbiyə», 1984,
4.Sadıqova T.B. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təlim-tərbiyə işinin təşkili. Bakı, 2010
5.Həmzəyev M.Ə Yaş və pedaqoji psixologiyanın əsasları. Bakı, 2003
6.Sadıqova T.B. Məktəbə hazırlıq qrupunda ətraf aləmlə tanışlıq üzrə məşğələlər. Metodik vəsait, Bakı,2008
7.L.Ş.Bağırova. Uşaqların məktəbə hazırlanmasının psixoloji məsələləri. «Nərgiz nəşriyyatı», B., 2003
8.Məktəbəqədər təhsilin dövlət standartı və proqramı. 16 iyul 2010-cu il

Əlavə ədəbiyyat:

9.Əliyeva S.Y. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların şəxsiyyətinin formalaşmasında valideyn-uşaq münasibətlərinin rolu. psixol.elm.nam…dis. Bakı 2003

10.Baxışova Ş.A. Uşaq bağçalarında gezintilərin təşkili. Bakı, 2011
11. Rüstəmova N., Mursaqulova R., Məktəbəqədər pedaqogika, Bakı 2012
12.Məmmədova P.Ə. «Uşağın məktəb təliminə hazırlığının psixoloji xüsusiyyətləri». Bakı 2003
13.Y.Ş.Kərimov. Uşağın məktəbə hazırlanmasının ümumpedaqoji məsələləri. «Altı yaşlı uşaqların məktəbə hazırlanması» kitabı, «Maarif» neşriyyatı, B., 1980

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən Məktəbəqədər pedaqogika fənninin tədrisi vacidir.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI.Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn məktəbəqədər yaşlı uşaqların məktəbə psixoloji, fiziki, sosial və intellektual baxımdan hazırlıq səviyyəsinin müasir tələblər kontekstində necə qiymətləndirilməsi və formalaşdırılması məsələlərini araşdırır. Tələbələrə məktəbəqədər yaşlı uşaqların məktəbə hazırlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi, hazırlıq prosesinin təşkili və bu sahədə qarşıya çıxan müasir pedaqoji-psixoloji problemlərin araşdırılması üzrə bilik və bacarıqların aşılanır.Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sisteminin müasir tələblər səviyyəsində qurulması, məktəbəqədər yaşlı uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafı üçün lazımi şəraitin yaradılması, onların şəxsiyyətinin formalaşması və məktəbə hazırlanması işinin qabaqcıl beynəlxalq standartlara uyğun təmin edilməsi məqsədiləAzərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 12 aprel 2007- ci il № 2089 sərəncamla "Məktəbəqədər təhsilin yeniləşdirilməsi Proqramı (2007-2010-cu illər)təsdiq edildi. Proqramın əsas *məqsədi* ölkədə bütün əhali təbəqələri üçün əlçatan və müasir tələblər səviyyəsində qurulmuş məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin göstərilməsini təmin edə biləcək maddi- texniki, təşkilati-hüquqi, iqtisadi və tədris- metodiki şərait yaratmaq və bu zəmində məktəbəqədər təhsil sisteminin yüksək sosial- iqtisadi səmərəliliyinə nail olmaqdır. Fənnin tədrisində erkən yaş dövründən başlayaraq uşaqların əqli, fiziki və yaradıcı potensialının, mədəni səviyyəsinin inkişafının, psixoloji dayanıqlığının və sağlamlığının, mühafizəsinin, ətraf aləmə həssas (şüurlu) münasibətinin və şəxsiyyətinin formalaşdırılması yolları, məktəbəqədər yaşlı uşaqların zəruri həyati bacarıqlara yiyələnmə vasitələrini və məktəb təhsilinə hazırlığının əsaslarını izah edilir, uşaqların tərbiyəsinin milli-mənəvi və bəşəri dəyərlər ruhunda, milli dövlətçilik və azərbaycançılıq məfkurəsi əsasında formalaşdırılması təmin edilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və ya laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarina uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan biletinə, bir qayda olaraq fənn üzrə proqram materialını əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilir.

Qiymət meyarları aşağıdakı kimidir:

- 10 bal – tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal – tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu açıa bilir.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir.
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir.
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir.
- 3 bal – tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırmağı bacarmır.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.
- 0 bal – suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahandan topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə, tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında):

№	Bal	Qiymət	
		Sözlə	Hərflə
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

VII. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görüləcək.

VIII.Təqvim-mövzu planı: ***15 saat mühazirə , 15 saat seminar***

N	Keçilən mühazirə mövzularının məzmunu	saat		Tarix
	I kollokvium mövzuları	m.	s.	
1.	Məktəbəhazırlığın mahiyyəti və məzmunu, məqsəd və vəzifələri **Plan:** 1.**Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlar** 2.Azərbaycanda Təhsil sisteminin quruluşu, təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri. Mənbə: 1,2,3,4,5,6	2	2	
2.	Məktəb təliminə hazırlıqda təlim strategiyaları **Plan: 1.**Məktəbəqədər kurikulumda əsas anlayışların şərhi, uşaq bağçasında məktəbəhazırlıq işində təlimin prinsipləri 2. Məktəbəhazırlıq qruplarında inkişaf sahələrinin kurikulumda inikası 3.Təlimin planlaşdırılması 4.Uşaqların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsinin dəyərləndirilməsi 5.Məktəb təliminə hazırlıqda istifadə olunan məşğələlər Mənbə: 1,2,10,11,12,13	2	2	
3	**Uşaqların psixoloji hazırlığı.** **Plan: 1.**5-6 yaşlı uşaqların psixoloji xüsusiyyətləri 2.Məktəbəhazırlıq dövründə uşaqların psixi inkişafı 3.Uşaqların inkişafı üzrə fəaliyyətlər və təlimin məzmunu. 4.Hiss və emosiyalardan məntiqi mühakiməyə keçid 5.Uşaqların məktəbə psixoloji hazırlığı Mənbə:,6,7,8,9,10,11,12,13	2	2	
	II kollokvium sualları			
4.	**Uşaqların fiziki hazırlığı** **Plan: 1.**Məktəbəqədər yaşlı uşaqların fiziki tərbiyəsi 2.Fiziki tərbiyənin vəzifələri 3.Fiziki tərbiyənin nəzəri əsasları və xüsusiyyətləri 4.Uşağın fiziki	2	2	

	inkişafı üçün gigiyenik şəraitin yaradılması 5. Uşaqların məktəb təliminə fiziki hazırlığında gün rejimi və onun prinsipləri 6.Fiziki tərbiyədə oyunların rolu Mənbə: 1,2,6,7,8,9,10			
5.	**Uşaqların sosial-emosional hazırlığı** **Plan:** 1.Ünsiyyət və əməkdaşlıq bacarığı 2. Empatiya və mərhəmət 3. Məsuliyyət və müstəqillik Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,12,13	2	2	
6.	**Müasir dövrdə uşaqların məktəbə hazırlanmasında rast gəlinən çətinliklər** **Plan**: 1.Sosial-emosional hazırlıq problemi 2.Fiziki və psixoloji hazırlıq problemi 3.Uşaqların məktəbə hazırlanmasında valideyn yanaşması. 4.Motivasiya və maraq azlığı Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13	2	2	
7.	**Uşaq şəxsiyyətinin formalaşmasında kollektivin rolu** **Plan:** 1.Kollektivçilik tərbiyəsinin əhəmiyyəti 2.Kollektiv qarşısında borc və məsuliyyət hissi. 3. Uşaqlarda kollektivçilik hisslərinin inkişaf etdirilməsində tərbiyəçinin rolu 4.Kollektivə adaptasiyada empatiyanın rolu Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13	2	2	
8.	**Uşaq bağçası ilə ailə, məktəb əməkdaşlığının məzmunu və əsas formaları** **Plan: 1.**Uşaqların tərbiyəsində ailənin rolu. 2.Məktəb təliminə adaptasiya prosesində ailənin rolu 3.Məktəbəqədər müəssisələrin valideynlərlə iş formaları. 4.Ailə və uşaq bağçası qarşısında duran məqsəd və vəzifələr. Mənbə: 1,2,3,4,5,6,7,8,11,12,13	1	1	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:Tələbə aşağıdakılari bilməli və bacarmalıdır: Pedaqogikanın həm nəzəri, həm də tətbiqi elm olduğunu, uşaq bağçasında təlimin ümumi didaktik prinsiplərini, məktəbəqədər təhsilin əhəmiyyət və rolunu, məktəbəqədər təhsil proqramının (kurikulumunun) məqsəd və vəzifələrini, məktəbəqədər təhsil kurikulumunun prinsiplərini, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təlim prosesi və onun təşkili prinsiplərini.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

FTN 1. Məktəbə hazırlıq anlayışını və onun psixoloji, pedaqoji, sosial komponentlərini izah edə bilir;

FTN 2. Uşaqların məktəbə hazırlıq səviyyəsini qiymətləndirmək üçün istifadə olunan müasir metod və vasitələri fərqləndirə və tətbiq edə bilir;

FTN 3. Müasir dövrdə uşaqların məktəbə hazırlanmasında qarşıya çıxan əsas problemləri (psixoloji gərginlik, sosial uyğunlaşma, texnologiyanın təsiri və s.) təhlil edə bilir;

FTN 4. Fərdi yanaşma və inklüziv təhsil prinsiplərinə əsaslanaraq fərqli inkişaf səviyyəsinə malik uşaqlarla işləmə bacarığına yiyələnir;

FTN 5. Valideynlərin, pedaqoqların və məktəbəqədər müəssisələrin məktəbə hazırlıq prosesindəki rolunu müəyyənləşdirə və bu sahədə əməkdaşlıq strategiyaları təklif edə bilir;

FTN 6. Müasir pedaqoji və psixoloji yanaşmaları əsas götürərək məktəbə hazırlıq üzrə təlim proqramları və məşğələlər hazırlaya və tətbiq edə bilir;

FTN 7. Uşaqların sosial-emosional inkişafını dəstəkləyən metodik vəsaitlərdən istifadə edə və onların effektivliyini qiymətləndirə bilir;

FTN 8. Beynəlxalq təcrübələri nəzərə alaraq, məktəbə hazırlıq sahəsində yenilikləri və islahatları təhlil edib, yerli kontekstdə tətbiq imkanlarını müəyyən edə bilir.

XIII. Fənn üzrə kollokvium sualları:

I KOLLOKVİUM SUALLARI :

1. Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlar
2. Azərbaycanda Təhsil sisteminin quruluşu, təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri.
3. Məktəbəqədər kurikulumda əsas anlayışların şərhi, uşaq bağçasında məktəbəhazırlıq işində təlimin prinsipləri
4. Məktəbəhazırlıq qruplarında inkişaf sahələrinin kurikulumda inikası
5. Təlimin planlaşdırılması
6. Uşaqların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsinin dəyərləndirilməsi
7. Məktəb təliminə hazırlıqda istifadə olunan məşğələlər
8. 5-6 yaşlı uşaqların psixoloji xüsusiyyətləri
9. Məktəbəhazırlıq dövründə uşaqların psixi inkişafı
10. Uşaqların inkişafı üzrə fəaliyyətlər və təlimin məzmunu.

II KOLLOKVİUM SUALLARI :

1. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların fiziki tərbiyəsi
2. Fiziki tərbiyədə oyunların rolu
3. Ünsiyyət və əməkdaşlıq bacarığı
4. Məsuliyyət və müstəqillik
5. Sosial-emosional hazırlıq problemi
6. Fiziki və psixoloji hazırlıq problemi
7. Uşaqların məktəbə hazırlanmasında valideyn yanaşması.
8. Motivasiya və maraq azlığı
9. Kollektivçilik tərbiyəsinin əhəmiyyəti
10. Kollektiv qarşısında borc və məsuliyyət hissi.

XIV. Fənn üzrə imtahan sualları:

1. Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil sahəsində həyata keçirilən islahatlar
2. Azərbaycanda Təhsil sisteminin quruluşu, təhsil sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri.
3. Məktəbəqədər kurikulumda əsas anlayışların şərhi, uşaq bağçasında məktəbəhazırlıq işində təlimin prinsipləri
4. Məktəbəhazırlıq qruplarında inkişaf sahələrinin kurikulumda inikası
5. Təlimin planlaşdırılması
6. Uşaqların bilik, bacarıq və vərdişlərinin səviyyəsinin dəyərləndirilməsi
7. Məktəb təliminə hazırlıqda istifadə olunan məşğələlər
8. 5-6 yaşlı uşaqların psixoloji xüsusiyyətləri
9. Məktəbəhazırlıq dövründə uşaqların psixi inkişafı
10. Uşaqların inkişafı üzrə fəaliyyətlər və təlimin məzmunu.
11. Hiss və emosiyalardan məntiqi mühakiməyə keçid
12. Uşaqların məktəbə psixoloji hazırlığı

13. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların fiziki tərbiyəsi
14. Fiziki tərbiyənin vəzifələri
15. Fiziki tərbiyənin nəzəri əsasları və xüsusiyyətləri
16. Uşağın fiziki inkişafı üçün gigiyenik şəraitin yaradılması
17. Uşaqların məktəb təliminə fiziki hazırlığında gün rejimi və onun prinsipləri
18. Fiziki tərbiyədə oyunların rolu
19. Ünsiyyət və əməkdaşlıq bacarığı
20. Empatiya və mərhəmət
21. Məsuliyyət və müstəqillik
22. Sosial-emosional hazırlıq problemi
23. Fiziki və psixoloji hazırlıq problemi
24. Uşaqların məktəbə hazırlanmasında valideyn yanaşması.
25. Motivasiya və maraq azlığı
26. Kollektivçilik tərbiyəsinin əhəmiyyəti
27. Kollektiv qarşısında borc və məsuliyyət hissi.
28. Uşaqlarda kollektivçilik hisslərinin inkişaf etdirilməsində tərbiyəçinin rolu
29. Kollektivə adaptasiyada empatiyanın rolu
30. Uşaqların tərbiyəsində ailənin rolu.
31. Məktəb təliminə adaptasiya prosesində ailənin rolu
32. Məktəbəqədər müəssisələrin valideynlərlə iş formaları.
33. Ailə və uşaq bağçası qarşısında duran məqsəd və vəzifələr.

İbtidai təhsil və məktəbəqədər təlim kafedrasının 05 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur.

Kafedra müdiri: **dos. A.B.Əliyev**

Mühazirə müəllimi: **prof.Ş.A.Baxışova**

Seminar müəllimi: **dos. A.B.Əliyev**